

Warszawa, dnia 3.08.2017 r.

MINISTER ŚRODOWISKA

DOP-WOŚ.0521.6.2017.KW

Szanowny Panie

W odpowiedzi na petycję z dnia 18 kwietnia 2017 r. skierowaną do Kancelarii Prezesa Rady Ministrów (wpływ do Ministerstwa Środowiska w dniu 12 maja 2017 r.) w sprawie zmiany przepisów dotyczących terenów cennych przyrodniczo w sytuacjach szczególnych osób poszkodowanych przez klęski żywiołowe, przekazuję następujące stanowisko.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa europejskiego i krajowego kompleksowym dokumentem strategicznym, mającym na celu minimalizowanie ryzyka powodziowego, są plany zarządzania ryzykiem powodziowym, które zostały przyjęte przez Radę Ministrów w drodze rozporządzenia 18 października 2016 r. Opracowanie planów zarządzania ryzykiem powodziowym było poprzedzone opracowaniem wstępnej oceny ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego. Wstępna ocena ryzyka powodziowego została sporządzona do 22 grudnia 2011 r. Jej celem było wyznaczenie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, czyli obszarów, na których istnieje znaczące ryzyko powodziowe lub na których wystąpienie dużego ryzyka jest prawdopodobne. W sumie dla Polski w I cyklu planistycznym do obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi zaliczono 253 rzeki o łącznej długości 14 481 km. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, zostały wykonane do dnia 22 grudnia 2013 r. dokładne mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego.

Dokumentem łączącym powyższe opracowania są plany zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszarów dorzeczy i regionów wodnych. Plany te, skoordynowane na poziomie obszaru dorzecza, obejmują wszystkie aspekty zarządzania ryzykiem powodziowym w szczególności działania ukierunkowane na zapobieganie, ochronę i właściwe przygotowanie, w tym prognozowanie powodzi i systemy wczesnego ostrzegania, z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych obszarów dorzecza.

Należy zwrócić uwagę, iż teren będący przedmiotem petycji położony na terenie powiatu kętrzyńskiego i bartoszyckiego w dorzeczu Pregoly, był analizowany w ramach opracowania strategicznych dokumentów planistycznych z zakresu ochrony przed powodzią. Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoly został przyjęty na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Pregoly (Dz. U. poz. 1813). Z tego planu wynika, iż na przeważającej części obszaru dorzecza Pregoly nie notuje się dużego zagrożenia powodziowego. Występujące tutaj powodzie mają charakter lokalny, a głównymi zidentyfikowanymi typami powodzi

były powodzie rzeczne związane z intensywnymi opadami deszczu (powodzie opadowe), a także powodzie powstałe na skutek dopływu wód z topniejącej pokrywy śnieżnej (powodzie roztopowe).

Ponadto pragnę zwrócić uwagę, iż obszar dorzecza Pregoly w zakresie ochrony przeciwpowodziowej ujmowany jest w następujących dokumentach:

- 1) Plan operacyjny ochrony przed powodzią województwa warmińsko-mazurskiego,
- 2) Ocena stanu zabezpieczenia przeciwpowodziowego województwa warmińsko-mazurskiego,
- 3) Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych.

Odnosząc się do zagadnienia ograniczenia gospodarowania wodą na terenach rolniczych będących jednocześnie terenami cennymi przyrodniczo, uprzejmie informuję, iż kwestie te reguluje ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z późn. zm.). Zgodnie z art. 15 ust. 1 ww. ustawy jedynie na terenie rezerwatów przyrody i parków narodowych zabrania się: budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych z wyjątkiem obiektów i urządzeń służących celom parku narodowego albo rezerwatu przyrody (pkt 1), zmiany stosunków wodnych, regulacji rzek i potoków, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody (pkt 7), niszczenia gleby lub zmiany przeznaczenia i użytkowania gruntów (pkt 9), stosowania chemicznych i biologicznych środków ochrony roślin i nawozów (pkt 12), wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu (pkt 22). Przy czym zgodnie z ust. 2 tego artykułu wymienione zakazy nie dotyczą obszarów objętych ochroną krajobrazową w trakcie ich gospodarczego wykorzystywania przez jednostki organizacyjne, osoby prawne lub fizyczne oraz wykonywania prawa własności, zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego. Szczegółowe określenie działań ochronnych oraz sposobów gospodarowania w rezerwach przyrody i parkach narodowych, a także wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej następuje w planie ochrony lub zadaniach ochronnych rezerwatów przyrody lub parków narodowych.

Na pozostałych obszarach chronionych, zakazy potencjalnie ograniczające możliwości gospodarowania na użytkach rolnych mogą obowiązywać w: parkach krajobrazowych, obszarach chronionego krajobrazu, stanowiskach dokumentacyjnych, użytkach ekologicznych lub zespołach przyrodniczo-krajobrazowych oraz w odniesieniu do pomników przyrody. Nie są to jednak zakazy ustawowe, ale mogą zostać wprowadzone w akcie powołującym konkretny obszar lub obiekt.

Natomiast na obszarach Natura 2000 zabrania się podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru, przy czym, w przypadku braku znacząco negatywnego oddziaływania na cele ochrony obszaru Natura 2000, na obszarach tych nie podlega ograniczeniu m.in. działalność związana z utrzymaniem urządzeń i obiektów służących bezpieczeństwu przeciwpowodziowemu. W przypadku obszarów Natura 2000, dla których obowiązuje plan ochrony lub plan zadań ochronnych, szczegółowe zapisy odnośnie zagrożeń dla przedmiotów ochrony i powiązanych z nimi działań ochronnych są określone w odpowiednim zarządzeniu właściwego Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Na pozostałych obszarach cennych przyrodniczo, nieobjętych ochroną obszarową ustawa o ochronie przyrody nie wprowadza ograniczeń w użytkowaniu i gospodarowaniu rolniczym.

Odpowiadając na argument podniesiony w przedmiotowym piśmie, że na użytkach cennych przyrodniczo nie można prowadzić żadnych prac pod groźbą kary, uprzejmie informuję, że w przypadku parków narodowych i rezerwatów przyrody ustawodawca wprowadził możliwość uzyskania odstępstwa od zakazów. W przypadku: parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, pomników przyrody także przewiduje się odstępstwa, w przypadku prowadzenia m.in. racjonalnej gospodarki rolnej, zrównoważonego wykorzystania użytków rolnych, potrzeby ochrony przeciwpowodziowej, przy prowadzeniu prac związanych z zabezpieczeniem

przeciwpowodziowym, a także utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych.

Natomiast na obszarach Natura 2000, jeżeli przemawiają za tym konieczne wymogi nadrzędnego interesu publicznego, w tym wymogi o charakterze społecznym lub gospodarczym, i wobec braku rozwiązań alternatywnych, właściwy miejscowo regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarach morskich – dyrektor właściwego urzędu morskiego, może zezwolić na realizację planu lub działań mogących znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 zapewniając wykonanie kompensacji przyrodniczej niezbędnej do zapewnienia spójności i właściwego funkcjonowania sieci obszarów Natura 2000.

Warto podkreślić, że powiaty kętrzyński i bartoszycki, w niewiele ponad połowie powierzchni (dokładnie 54,66%) objęte są formami ochrony. Z jednej strony świadczy to o bardzo wysokich walorach przyrodniczych regionu, którego dotyczy pismo, z drugiej jednak oznacza, że pozostały obszar, a więc niemal połowa powierzchni tych powiatów, nie podlega ograniczeniom związanym z obszarami i obiektami chronionymi.

W odniesieniu do poruszanych w piśmie kwestii dotyczących przekopywania koryt rzek i budowy zbiorników retencyjnych, należy zauważyć, że generowanie spływu powierzchniowego ma wpływ na wzrost zagrożenia powodziowego. Retencja wody na terenach rolniczych zapobiega powodziom powodującym większe straty, np. powodziom obszarów zabudowanych, a wzrastające w Polsce zagrożenie i ryzyko powodziowe związane jest m.in. z przyspieszeniem przejścia fal wezbraniowych na mniejszych ciekach w zlewni, przede wszystkim w związku z ich regulacją i udrażnianiem oraz obwałowywaniem, co w konsekwencji prowadzi do nakładania się fal i wzrostu sumarycznej kulminacji na głównych rzekach obszaru dorzecza, powodującego tzw. transfer ryzyka. Trwałe użytki zielone, w szczególności obszary podmokłe (łąki, pastwiska) powinny być zatem użytkowane w sposób pozwalający na retencjonowanie wody, co przyczynia się do przeciwdziałania zjawisku suszy i zmniejszenia ryzyka powodziowego.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że kwestie dopłat rządowych i kredytów preferencyjnych podniesionych w przedmiotowym piśmie, znajdują się w kompetencjach Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, którego stanowisko wydaje się być niezbędne w celu uzupełnienia informacji na temat rzeczywistych ograniczeń w zapobieganiu bądź rekompensowaniu strat spowodowanych przez powódzie.

Z poważaniem
Z up. MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU
Główny Konserwator Przyrody
Andrzej Szewc-Lewandowski

Do wiadomości:

Departament Spraw Obywatelskich, Kancelaria Prezesa Rady Ministrów
(dot. sprawy: DSO.SWA.571.4294.2017.AC)